

Slourenski dom

Ste. 290

Ljubljani, sredo 22. decembra 1937

Seto II.

Dr. Stojadinović je govoril včeraj o načelih in uspehih naše zunanje politike

Naš mir je na vseh mejah zavarovan...

Belgrad, 22. dec. Včeraj popoldne je na seji finančnega odbora v zbornici pri razpravi o proračunu zunanjega ministristva govoril predsednik vlade in zunanji minister dr. Stojadinović o naši zunanji politiki, o načelih, ki jo vodijo ter o uspehih, ki jih je ta politika v dveh letih dosegla in prinesla Jugoslaviji ogromnih koristi, zlasti v gospodarstvu. Dr. Stojadinović je govoril med drugim:

»Gospodje poslanci! V zadnjih mesecih od mojega poslednjega poročila v narodni skupščini se ni nič tako novega in važnega zgodilo na polju naše zunanje politike, in tudi ne nič takega, kar bi spremenilo osnovne črte, ki so vam znane in ki jih je narodna skupščina zadnjič z veliko večino odobrila. Zato ne želim danes obširneje govoriti, ker mislim, da je bilo v naši zunanji politiki baš poslednje mesece toliko jasnih in velikih uspehov, da mislim, da kako posebno zagovarjanje tega

proračuna ali naše zunanje politike sploh ni potrebno.

Gospodje! Letos smo imeli v Belgradu uradne obiske predsednika bolgarske vlade Kješevanov, italijanskega zunanj. ministra grofa Ciana, predsednika češkoslovaške republike dr. Beneša, nemškega zunanjega ministra v. Neuratha in francoskega zunanjega ministra Delbosa. Jaz sem pa uradno obiskal Atene ob priliki sestanka držav Balkanske zveze; Sinajo ob priliki sestanka držav Male zveze, Pariz, London in Rim, v bližnji bodočnosti nas pa čaka tudi uradni obisk Berlina. Vsi ti obiski, ki so potekali Belgrad v letošnjem letu in vsi uradni obiski, ki sem jih storil, so najboljši dokaz aktivne in uspešne zunanje politike naše države.

Držeč se osnovne črte naše zunanje politike, smo uspeli, da ohranimo vsa prijateljstva in da tem prijateljstvom dodamo še nova, ki so nam dra-

gocena zaradi zavarovanja naših gospodarskih koristi in zaradi zavarovanja miru na naših mejah. Osnovna ideja naše zunanje politike — mir — je triumfirala povsod na Balkanu, v donavski kotlini in na obali Jadrana. Reči smemo, da niso narodi, ki prebivajo v tem kraju Evrope, nikoli živeli v trdnjem miru kakor danes. In če vidimo danes temne oblake na obzorju mednarodne politike, jih ni treba iskati ne na Balkanu, ne na Donavi, ne na Jadrani, ampak zunaj naše države in zunaj naših meja. (Viharno ploskanje.) Naš narod se zato sme po zaslugi takšne zunanje politike v miru posvetiti svojemu gospodarskemu, socialnemu, kulturnemu in prosvetnemu napredku in notranji konsolidaciji, prepričan, da mu je mir na vseh njegovih mejah popolnoma zavarovan. (Splošno dolgotrajno odobravanje in ploskanje v centru in na desnici.)

Prijateljstvo s Francijo je dobro, a zveza z Italijo potrebna

Jugoslavija mora skrbeti za svoje koristi

Po poročilu predsednika vlade in zunanjega ministra dr. Stojadinovića je dobil besedo posl. Luka Kostrenčič, ki je izjavil:

V prvi vrsti si moramo biti na čistem glede tega, da je Zveza narodov kot univerzalna ustanova za organiziranje svetovnega miru popolnoma odpovedala.

Po vojni se je na vse strani in z vsemi močnimi sredstvi vršila velikanska propaganda za svetovni mir z geslom: »Nikoli več vojne!« Kot najučinkovitejši pripomoček za preprečitev vojne in zagotovitev miru so navajali splošno razorožitev. Uspeh pa je bil, da se že leta in leta na vsem svetu vrši kar najintenzivnejše oboroževanje v takšnem obsegu, da more le še čudež rešiti človeštvo pred splošnim spopadom oboroženih narodov vsega sveta.

Gospodje poslanci! V današnjem težavnem in kalnem mednarodnem položaju, ko je Evropa razdeljena na demokratski zahod, fašistični centrum in boljševiški vzhod, gre vse dr. Stojadinovićev stremeljenje očito za tem, da obvaruje Jugoslavijo in evropski jugovzhod pred nevarnostjo, da ju ne potegnejo v vrtnice spopada ideologij in koristi veselih.

Za sporazum s sosedi

Dr. Stojadinović je absolutno ohranil, nadaljeval in obnovil vse naše stare zveze in prijateljstva. Toda kot realen in odgovoren politik je znatno ublažil in bistveno popravil naše razmerje do držav, nasproti katerim smo leta in leta zavzemali rezervirano stališče. Razen tega je ustvaril realno možnost kar najtesnejšega razmerja in sodelovanja z vsemi našimi sosedi. Danes, ko preživlja ZN težko krizo, more biti vsekakor samo v korist vse Evrope in svetovnega miru, da si Jugoslavija, vogelni kamen dveh mednarodnih mirolojubnih tvorb, Male zveze in Balkanske zveze, prizadeva, da razširi krog svojih prijateljev in tako koščem delu evropske celine (Ploskanje in odobravanje.) Jugoslavija meji ob štiri države in absolutno nima interesa, da bi živela v dobri sosesčini le s dvema mejašema. To pa vsekakor tudi ni v interesu Male zveze ne Balkanske zveze. Prav zato je Jugoslavija v prvi vrsti poklicana, da ustvari možnost čedalje tesnejšega razmerja in sodelovanja z vsemi svojimi sosedi. Večno ni mogoče deliti svet v zmagovalce in premaganece, posebno ne, če iskreno želimo konsolidacijo Evrope.

Samo po sebi se razume, da je za popolno pomiritev in sodelovanje med vsemi podonavskimi in balkanskimi narodi eden izmed glavnih pogojev dobra sosesčina med Jugoslavijo in Italijo, edino izmed vseh, našo sosedo, s katero je politično kar najintimnejše zvezana večina ostalih naših sosed. (Tako je!) Zato je mir na Jadrani ne samo življenjskega pomena prvega reda za Jugoslavijo in Italijo, temveč tudi za splošen mir vse Evrope. (Ploskanje.) Razen tega moramo neprestano imeti pred očmi, da smo gospodarsko v prvi vrsti navezani na države osi Berlin-Rim in na države rimskega trikotnika, in tega gospodarskega momenta ne moremo prezreti. (Odobranje.) Trajna poli-

tika gospodarskega in kulturnega sodelovanja med Jugoslavijo in Italijo bi pomenila ureditev enega izmed največjih zgodovinskih vprašanj v Evropi pomenila bi konec stoletnega nasprotovanja med Apeninskimi in Balkanskimi polotoki.

Sprava med Jugoslavijo in Italijo se nikakor ne dotika našega prijateljstva in zavezništva s Francijo, ki nam je pri vsaki priložnosti priporočala to spravo.

Proti vmešavanju v domače zadeve

Prav zadnji časi so spet potrdili, da je prijateljstvo in zavezništvo razmerje med Jugoslavijo in Francijo tako globoko zasidrano, da sploh ni odvisno od nihanja mednarodnih odnosov. Mala zveza in Balkanska zveza nista družba enodnevnih diplomatskih držav. Vse te države so skupaj s Francijo vsak čas pripravljene za vsako ceno in skupaj braniti svojo politično neodvisnost in teritorialno nedotakljivost.

Nasprotujoča si poročila o padcu Teruela

Barcelona, 22. dec. o. Po uradnem poročilu španske rdeče vlade so včeraj vladni oddelki zavzeli mesto Teruel, za katero so divjali tedni dni hudi boji med snežnimi viharji pri 17 stopinjah mraza. Zaradi tega vladnega poročila je v Barceloni in Madridu zavladalo veliko veselje.

Perpignan, 22. dec. Havas poroča: Poveljstvo vladnih oddelkov pri Teruelu pravi v svojem poročilu, da so včeraj vladne čete po krvavih bojih zasedle hiše v okolici mesta kljub hudemu nacionalističnemu ognju. Vladne čete je izdatno podpiralo topništvo in pa letalstvo.

Nacionalisti ne priznajo poraza

Salamanca, 22. dec. o. Nacionalistično vrhovno poveljstvo pravi, da ni pri Teruelu prišlo do nobene spremembe in da nacionalisti odbijajo

vse napade rdečih ter so celo napredovali in zasedli vas Los Morrones. Položaj rdečih je ogrožen zaradi tega, ker so na zelo ozkem pasu prodrli čez nacionalistično fronto do Teruela in ne morejo dobiti zaradi vremena ojačen ter živeži. Grozi jim nevarnost, da jih bodo nacionalistične čete zajele, ker so z izpadom proti Teruelu rdeči na enem mestu prišli kakih 25 km za nacionalistično bojno črto, ne da bi se bili zavarovali na krilih.

General Quiroga de Llano je objavil po radiu, da so nerazrešene vesti republikancev, ki jih širijo o Teruelu. Teruelu ne grozi nobena nevarnost in izjave rdečih postajajo zmeraj bolj smešne.

Salamanca, 22. dec. AA. Havas. Vrhovno poveljstvo objavlja: Na teruelski fronti smo odbili obupne napade sovražnika. Naše čete sedaj prodirajo. Zaplenili smo jim tri tanke in prizadejali mnogo škode.

S krampom nad tabernakelj

Ljubljana, 22. decembra.

V noči od 17. na 18. december je trojica neznanih vlomilcev vlomila v taro cerkev v Stranjah pri Kamniku. Najprej so skušali vlomiti v cerkev pri glavnih vratih, ki so bila pa zanje pretrdna. Zato so si sposodili v bližnji dvoje krampov in se lotili zakristijskih vrat. S krampom so dvignili zakristijska vrata s tečajev, ki pa kljub temu še niso popustila, ker so bila zaprta z močnimi zapahi. Z odmakanjem in privzdigovanjem vrat pa se jim je posrečilo, da so si vendarle priborili vhod v cerkev. Druga zakristijska vrata, ki vodijo v cerkev, pa so bila tudi zaklenjena. Vendar jim ta niso dala toliko dela in so jih odprli najbrž kar z dletom, ki jim je nadomestil vitrih. Preiskava je ugotovila, da sta vlomljala dva neznana vlomilca, dočim je tretji bil na zvoniku na straži z namenom, da bi tovariša opozoril, če bi se bližala kaka nevarnost. V cerkvi sta se vlomilca lotila s krampom tabernaklja, ki sta ga tudi odprla. Zdi se, da sta dobro poznala vrednost ciborija in monstrance, ker sta vzela le srebrno in pozlačeno lunico iz monstrance, monstranco samo pa sta pustila. Ciborij za nju tudi ni predstavljal posebne vrednosti, zato sta se znesla nad hostijami, ki sta jih okrog sto odnesla. Nato sta se lotila treh lesenih nabiralnikov za milodare, ki so bili postavljeni v cerkvi. Vlomila sta v vse tri in pobrala tisto malo drobiža, kolikor ga je bilo notri. Stvarna škoda, ki sta jo napravila, je mnogo večja, kakor pa plen, ki sta ga odnesla. Ko so zjutraj vlom opazili, so obvestili orožnike, ki so začeli s poizvedovanjem, vendar ni mnogo upanja, da bi našli brezvestne vlomilce.

Japonski katoličani so prosili sv. očeta, naj jim dovoli v vatikanskem mestu zgraditi cerkev v japonskem srednjeveškem slogu. Načrte je izdelal arhitekt Hašigava, ki se je pri tem ravnal po slogu starih cesarskih japonskih palač.

Velika tatvina v cerkvi

Ljubljana, 22. decembra.

V noči na 19. december so neznanci vlomili v župno cerkev v Koprivnici na Hrvaškem. Odprli so tabernakelj in odnesli velike vrednosti. Vzeli so monstranco, vredno 10.000 din, dva ciborija, vredna 600 din, štiri križe vredne 4000 din, srebrni pladenj vreden 200 din, črn mašni plašč vreden 1000 din in še nekaj drugih drobnarij. Skupna škoda, ki jo ima cerkev, znaša nad 20.000 din. Na enem izmed ciborijev je v podstavku urezan napis »Marija Pisatič darovala«. Verjetno je, da bodo vlomilci skušali dragocenosti razbiti in razstaviti in jih prodajati kje drugod po posameznih delih. Zasedovanje ni doslej privedlo do nobenega uspeha.

Nesreča ne počiva

Ljubljana, 22. decembra.

Ljubljanska bolnišnica je sprejela včeraj med drugimi bolniki tudi dva ponesrečenca. Zasebni uradnik, 23-letni Prah Josip iz Podgora pri St. Vidu nad Ljubljano, je doma čistil lovsko puško. Ko jo je napolnil, je zadel z nogo tako nesrečno vanjo, da se je sprožila. Krogla mu je šla skozi levo roko. Domači konj je s kopitom udaril v glavo 7-letno hčerko posestnika Grila v Zlokarji vasi v občini Trojane. Mala Ančka je dobila težke poškodbe na glavi in je njeno stanje dokaj resno.

Volivni izidi iz Romunije

Bukarešta, 22. decembra. AA. (Havas) Po najnovejših poročilih je znan delni rezultat iz 40 od 72 volilnih okrožij. V teh okrožjih je dobila vladna liberalna stranka 41% glasov, narodna kmečka stranka 22%, stranka »Vse za domovino« 14%, rasistična nacionalno-krščanska stranka 8%, liberalni disidentje so dobili 6%, ostanek dobe pa razne druge manjše skupine. Doslej ni niti približno znan odstotek volilne udeležbe.

Vesti 22. decembra

4300 newyorških soferjev je začelo stavkati. Vsega skupaj ima to veliko mesto 12.000 taksijev in 18.400 soferjev.

Odloki voditelja Nemcev v tujini, Bohleja, bodo imeli veljavo ministrskih odlokov, tako je sklenila nemška vlada.

V pariških filmskih podjetjih je izbruhnila stavka, ker ne marajo lastniki skleniti z igralci in tehničnim osebjem kolektivnih pogodb. Osebe je zasedlo filmske delavnice, odkoder je morala metati ljudi ven policija.

Poljsko socialistično stranko so včeraj razpustili in jo postavili izven zakona.

Francoski zunanji minister Delbos bo konec januarja potoval v Berlin na razgovore o morebitnem sporazumu med Nemčijo in Francijo.

Na včerajšnji seji francoske vlade so se razgovarjali o uspehu Delbosovega potovanja po Srednji Evropi in ugotovili, da so vse te države zveste Zvezi narodov in Franciji.

Mussolini je sprejel odposlanstvo poljskih legionarjev, ki se je v Rimu udeležilo odkritja spomenika pokojnemu maršalu Pilsudskemu.

Do novih hudih spopadov je prišlo zadnje čase po vsej Palestini in so Arabci pobili več angleških uradnikov in policistov.

Sodba v tožbi polkovnika de la Rocquea, voditelja Francoske socialne stranke, bo izrečena 3. januarja.

Rooseveltov nasprotnik Landon je izjavil, da bo z obema rokama pomagal Rooseveltu pri vsaki akciji za pomiritev Daljnega vzhoda.

Vse angleške radijske postaje bodo odslej imele vsak dan propagandne oddaje v španski, portugalski in arabski. Namen teh oddaj je, slabiti italijansko propagando, ki je zelo močna in spretno organizirana.

Ob smrti generala Ludendorffa je Hitler izdal spomenico na nemški narod. V njej poveljuje Ludendorffove zasluge za Nemčijo.

Angleški delavski voditelj Lansbury se je včeraj vrnil v London po štirinajst dnevnem potovanju. O svojih obiskih v Srednji Evropi je dejal, da se je prepričal, da samo pretrpano oboroževanje povzroča gospodarske težave v teh državah.

Predsednik CSR dr. Beneš pojde na uradni obisk v Francijo, in sicer v začetku pomladi. V Pariz ga je povabil zunanji minister Delbos med svojim bivanjem v Pragi.

V morje je padlo italijansko vodno letalo pri Brindisiju. Trije člani posadke so bili mrtvi, dve-ma pa se ni nič zgodilo.

Na seji angleškega odbora za Egipt v Londonu so govorili o tem, kaj bi se zgodilo z Egiptom, če bi Italijani, ki so lastniki izvirov te reke, hoteli spremeniti njen tek, kar store lahko s tem, da posekajo neki gozd pri jezeru Tana. To vprašanje prizadeva Angležem precej skrb.

Pogajanja za angleško-ameriško pogodbo so tako napredovala, da bo lahko posebna komisija odpotvala takoj po božiču iz Anglije v Ameriko.

Bivši predsednik belgijske vlade Van Zeeland se je pripeljal iz Rima v Pariz. Vozil se je s pariškim kardinalom Verdierjem skupaj. V Parizu bo obiskal predsednika vlade Chautemsa.

Zena predsednika dr. Stojadinovića je dopotovala v Pariz in bo v Nantesu botrovala naši novi torpedovki »Belgrad«, ko jo bodo spustili v morje.

Nemške bojne ladje, kar jih je v Sredozemskem morju, so pripadle na božični odhodi v Napoli.

Velike demonstracije egiptovskih študentov so bile včeraj v Kairu. Študentje so napadli na ulici tudi finančnega ministra in mu razbili avtomobil.

Ogenj je izbruhnil na angleški križarki »Aretusa«, ko je bila ladja kakih 8 milj od Malte. Križarka se je morala vrniti v pristanišče.

Nenadno je zbolel nemški maršal Mackensen.

ki je bil kakor pokojni Ludendorff eden vodilnih generalov v svetovni vojni. Mackensen bi moral na Ludendorffovem pogrebu zastopati bivšega nemškega cesarja.

Program za ameriško pomorsko oborožitev znaša 557 milijonov dolarjev, to je 27 milijard dinarjev.

Velike demonstracije proti mirovnim pogodbam so bile v Budimpešti pri predavanju francoskega političnega časnika Julesa Sauerweina, ki je spremljal zunanje ministra Delbosa na njegovem potovanju po Srednji Evropi. Policija je šele po dolgih naporih omogočila, da je predavatelj prišel do besede.

Za novega voditelja nemškega Rdečega križa je Hitler imenoval brigadnega poveljnika narodno socialističnih bojnih oddelkov dr. Granitza.

O pokojnem generalu Ludendorffu pišejo francoski listi, da je bil dober vojak, toda slab politik in velik domisljavec, kar je Nemčiji ob sklepanju miru prineslo veliko škodo.

V konkurz je prišel češki general Gajda, voditelj čeških fašistov.

Novozvoljeni vrhovni sovjetski svet bodo sklicali na prvo sejo 12. januarja.

Na šest mesecev je pogodno je bil obsojen upokojeni francoski major Renaud, predsednik razpuščene bojne organizacije »Solidarité Française«, ker je dejal, da je njegov politični program, če bi prišel do oblasti, iztrebljenje komunizma in protizidarstva, poleg tega pa bi dal takoj obesiti voditelja ljudske fronte Leona Bluma.

Božična oddaja vatikanskega radia

Rim, 22. decembra. Vatikanska radijska postaja bo prvi dan božiča med 19 in 20 srednjeevropskega časa oddajala velik koncert pod vodstvom skladatelja Lorenza Perosija, člana italijanske akademije in voditelja sikstinskega zbora, s sodelovanjem tenorja Giglia, soprana Federzinjeve in zbora sikstinske kapele. Koncert bodo prenašale vse italijanske radijske postaje, švicarske, belgijske, irske, holandske, avstrijske, češkoslovaške, madžarske, romunske in poljske postaje, postaja »Petita Parisienne« v Parizu, »Radio Normandie«, ameriške postaje, vse argentinske, urugvajske postaje in postaje drugih držav Južne Amerike.

Ustanovitelj „nedeljivega miru“ umrl

Newyork, 22. dec. o. V St. Paulu v Minesoti je ob 2 ponoči umrl za pljučnico bivši ameriški zunanji minister Frank B. Kellogg. Kellogg se je rodil 1856 in je po končanih šolah postal odvetnik. 1917, ko je Amerika stopila v vojno, je prišel za poslanika v London, kjer je ostal do 1924. Pod predsednikom Coolidgeom je 1925 bil imenovan za zunanjega ministra in je vodil angleško zunanjo politiko štiri leta, tedaj ko je bilo treba urejati razvrane razmere po svetovni vojni. Njegovo najvažnejše politično delo je tako zvani Kelloggov pakt, ki sta ga izdelala s pokojnim predsednikom francoske vlade Briandom. Ta pakt je postavil načelo nedeljivega miru na svetu, za katerega morajo jamčiti vse države, ki pogodbo podpišejo in se obvežejo, da bodo z vsemi sredstvi pomagale državi, ki bi jo kakor druga napadla. Dogodki zadnjih let so dokazali, da tega mirovnega načela ni mogoče uresničiti, čeprav so Kelloggov pakt podpisale skoro vse države sveta. Kellogg je dobil 1929 Nobelovo mirovno nagrado in je bil imenovan za sodnika pri mirovnem sodišču v Haagu.

Bodoče lice zemlje

Zmaga nad večnim ledom in puščavo

Pred nekaj leti bi se nam zdelo gotovo še kot bajka ali šala, če bi brali v časopisu recimo med vremenskimi poročili: »Vremenska postaja na severnem tečaju javlja... itd.« Danes pa to ni več šala, ampak je postalo ob sodelovanju pogumnih letalcev in učenjakov že dejstvo, ki mu ni mogoče več oporekati. Na ledeni plošči severnih polarnih krajev so ruski raziskovalci postavili vremenske opazovalnice, odkoder gredo v ostali svet brezlična poročila o teh in onih spremembah, ki jih »prezimovalci« opazujejo v teh krajih. O vsakokratnih vremenskih spremembah na najskrajnejšem severu bomo kmalu prav tako natančno poučeni, kakor vemo n. pr. za to, kdaj govori ta ali oni poslanec v kakšnem parlamentu. Polarna puščava pa se človeku tudi nič več ne zdi tako grozotna, kakor si jo je prej predstavljal. Vsaka stvar se namreč zdi, dokler je ne poznaš, hujša in nedostopnejša.

V kraljestvu bele smrti brne motorji

Pesem neizmernih gozdov daljnje mrzle Sibirije se je že zllila z brnenjem motorjev v službi, ki jo jim je poverila najmodernejša tehnika. Ze danes dela nad 50.000 ljudi na negostoljubnih tleh severnih, neznosno mrzlih pokrajin. Najmodernejši stroji vrtajo zemljo in postavljajo temelje nestim vremenskimi opazovalnicam. Mreža radijskih postaj se je razprostrla tudi po teh severnih krajih kot skrita pajčevina, ki jo je spredel človeški um in ki jo deloma še kar sproti trgajo neprečunljive sile. Ne bo več dolgo, ko bo iz teh pokrajin, ki veljajo danes še za kraljestvo bele smrti, zrastle gozdovarske stolpe, ob katerih bo prihajalo na dan dozdaj le sluteno zemeljsko bogastvo. Ogromna letala, pravi zračni tovorni vlaki, bodo prevažali petrolej s fantastično hitrostjo proti jugu...

Gozd naj ustavi potujočo puščavo

Kakor je zasedla človeška roka mrtve ledene pokrajine skrajnega severa, tako se je spravila tudi nad neizmerno puščavo sredi velikih zemeljskih celin. Tudi te se bodo nekoč, tako prerokuje nemirni človek, ki nikdar ni zadovoljen s še tako velikimi uspehi, spremenile v rodovitno zemljo, kjer bodo našli dovolj prostora vsi oni, ki jim je danes domovina pretesna. Brali smo že, kako so se Amerikanci vrgli z vso vneto na to, kako bi rešili svojo domovino pred bližajočo se puščavo, ki je z

vso resnostjo že zapretila severnim ameriškim pokrajinam. Pred lastnimi očmi so doživeli pojav, kakršen se je nekoč pred davnim, davnim časom odigral v veliki afriški Sahari. Edino orožje, s katerim se je mogoče ubraniti pred nastajajočo puščavo, je pogozdovanje. Gozd je v Severni Ameriki zastavljal pot vse očišča očenu vetru, ki je začel spreminjati najrodovitejšo zemljo v puščavo. Ta pojav se je sicer vršil v tihikni meri, da se mu je človek še lahko zoperstavil. In če bi takrat, ko je v Afriki nastajala največja puščava sveta, živel tam človek in bi v spoznanju velike nevarnosti, da se rodovitna zemlja spreminja v puščavo, skušal z gozdovi zastaviti pot sili vetra, bi danes nabržel nikdar ne imeli sredi Afrike te velike puščave — tako menijo učenjaki, posebno tisti, ki se jim zdi pametno, da so pred kratkim v Ameriki posadili na razdalji 1600 km v širino 160 km velikanski gozd, ki naj ustavi silo puščavskega vetra.

Počrtnjeni ledeniki

Pa še tretje polje je, kjer namerava človek napraviti prostor zase. Na prvi mah se zdi to sko-

Najdragocenejša rudnine v morskem blatu

Poleg nekaterih drugih znanstvenikov si je pridobil zaslužen sloves s svojimi raziskavanji po morskem dnu tudi ameriški učenjak Charles Snowden Piggot. Posebno velike uspehe si je priboril pri zadnjih raziskavanjih. Posrečilo se mu je, dokazati to, o čemer je že pred nekaj leti slutil, da utegne biti res, namreč, da se v velikih morskih globinah nahajajo velike množine radiuma.

Za svoja znanstvena raziskovanja si je Piggot izbral severni del Atlantskega morja in sicer oni del, ki leži med Novo Fundlandijo in Irsko. Svoja merjenja morskih globin je izvršil na mnogih mestih ter tu in tam ugotovil tudi globino do 5000 m. S posebnimi pripravami je tudi preizkusil, kakšno je na teh mestih morskno dno. Dognal je, da je v teh globinah morskno dno na debelo pokrito z usedlino fine gline. Tudi to se je po najnovejšem načinu dalo ugotoviti, koliko je ta usedlina stara. Neštete majhne morske živalce, ki so seveda davno okamenele, najraznovrstnejše kamenje, fin kremenov pesek, pa tudi okamenele rastline razodevajo, da je ta usedlina na tem kraju že milijone in milijone let. Piggot trdi, da v teh morskih usedlinah ni nič manj radio-aktivnih snovi, kakor

raja kot aprilska šala, pa je vendar resnica. Neki učenjak, ki se je letos mudil v visokem gorovju srednje Azije, je sklenil po vseh ledenikih natresti črno barvo. Učenjak je prišel na to misel zaradi dejstva, da črna barva vpiva toplotne žarke (pozimi nosimo vendar temno obleko!). Ze nekaj prvih poskusov mu je prineslo potrdilo, da ima prav. Tisti ledeniki, po katerih je natresel črne barve, so se mnogo hitreje začeli topiti, kakor pa se sicer tope. (Kmet spomladi natrese pepela po snegu, če predolgo leži!) Če se mu posreči — tako misli — v izdatnejši meri pospešiti taljenje ledenikov, bodo obilne količine vode, ki jih bo na ta način dobil iz ledenikov, zadostovale, da se bo lahko stalno namakalo obširno ozemlje med rekama Amu in Sir. Te pokrajine so po njegovem mnenju nekoč tudi morale biti zelo rodovite, kajti tam so našli izkopanine, ki pričajo o visoki nekdanji tamkajšnji kulturi. Te pokrajine pa je zadela potem ista usoda, kakor n. pr. Mezopotamijo (nekateri smatrajo, da je bil tu raj prvega človeka). Pokrajina se je spremenila v puščavo, ponekod celo v puščavo. Če se človeku posreči, da zasadi puščine in puščave z rastlinami, potem bo to rastlinstvo skrbelo za to, da bo zadrževalo vlogo, padavine bodo močne prav tako, kakor danes v naših krajih, človek pa bo v pokrajinah, kjer je danes še puščava, dobil širnih novih bivališč in polje za svoje vsestransko udejstvovanje.

Z razstave igra v Parizu: Dva, ki sta dobila prvo nagrado. Skoda, da se ne zavedata svoje »vaznosti«!

Radio

Programi Radio Ljubljana

Sreda, 22. dec.: 12 Veneški (plošče) — 12.45 Vreme, poročila, — 13.30 Cas, spored, obvestila — 13.30 Domači zvoki (plošče) — 14 Vreme, borza — 18 Mladinska ura: O sodobni nemški mladini (g. prof. E. Kocbek) — 18.30 Mladinska ura: Opazuj in poslušaj (g. prof. Miroslav Adlesić) — 18.40 Načrtno gospodarstvo sodobne Nemčije (inž. Rado Kregar) — 19 Cas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nae, ura: Anton Forster ob 100 letnici njegovega rojstva (Karel Mahkota, Ljubljana) — 19.50 Uvod v prenos — 20 Prenos iz opernega gledališča v Ljubljani. v I. odmoru: Glasbeno predavanje (g. V. Ukmar), v II. odmoru: Cas, vreme, poročila, spored.

Drugi programi

Sreda, 22. decembra: Belgrad: 19.50 Nar. pesmi, 20.30 Humor, 21.30 Narodna glasba, 22 Komarna glasba — Zagreb: 20 Plošče, 20.30 Ljubljana, 22.20 Plesna gl., 22.35 Mandoline — Dunaj: 19.35 Vojaške in bramborske pesmi, 20.05 Keithova dramatska pesnitev »Pravilnica 1001 noči«, 22.35 Koncert po željah — Budimpešta: 19.30 Opera, 20.30 Plesna glasba — Italijanska postaja: 1. skupina (121, 304 in 332 m), 17.15 Plesna glasba, 21 Izra, 22.30 Variete, 23.15 Plesna glasba — II. skupina (356, 369 in 363 m): 17.15 Celot, 21 Simfonični koncert, nato plesna glasba — III. skupina (492, 472 in 221 m): 19 Pesta glasba, 20.30 Gledališki koncert, 21.30 Romane, 21.50 Zbor, nato plesna glasba — Praga: 19.25 Kubinov »Pastorale«, 20 Novakov koncert, 22.35 Brahmsove skladbe — Varšava: 20 Plošče, 21 Chopinove klavirske skladbe, 22 Orkestralni in vokalni koncert — Sofija: 19.45 Klavir, 20.15 Vokalni koncert, 21.05 Nočna glasba, 21.40 Laha in plesna glasba, 22 Narodne pesmi — Berlin: 19.10 Otroške božične melodije, 20 Iz italijanskih oper — Königsberg: 19.10 Lortzingove skladbe, 21 Zabavni koncert — Hamburg: 19.10 Pfliznerjeva opera »Božična vila«, 21.10 Plesna glasba — Bratislava: 19.10 Iz nemških oper, 21.25 Laha in plesna glasba — Lipsko: 19.10 O božičnih igrah, 20 Zabavni večer — 21 Paradne koracije — Köln: 19.10 Laha in plesna glasba — Frankfurt: 19.10 Orkestralni in vokalni koncert, 21.15 Božična legenda iz Schwarzwalda — Stuttgart: 19.15 Narodna glasba, 20.15 Vojaški božič, 21.15 Haydnov oratorij »Zima« — Monakovo: 19.10 Vojaške koracije, 20.10 Komorni koncert, 21 Nemški božič — Bernomünster: 21.10 Švicarske božične in novolletne pesmi — Monte Ceneri: 20 Vokalni in klavirski koncert, 20.35 Hauptmannove »Haniec pot v nebesa« — Bukarešta: 19.20 Zbor, 19.55 Romanske pesmi, 20.30 Beethova sonata, 20.55 Flauta in klavir, 21.45 Laha glasba — Strassbourg: 20.30 Komorna glasba, 21.30 Orkestralni koncert — Paris Radio: 21.30 Beethove sonate — Paris P.T.T.: 21.30 Iz francoskih operet — Poste Parisien: 22.10 Glasbeni sketch, 23.30 Kabaret — Bordeaux: 21.30 Moliereov večer — Bruselj (francoski): 21 Orkestralni in vokalni koncert — Bruselj (flamski): 21 Fobova opera »Crna vrljoleca« — Kalundborg: 20.10 Iz operet, 21.25 Stara božična glasba, 22.20 Iz filmov — Hilversum I.: 20.55 Bachov »Božični oratorij« — Hilversum II.: 22.10 Dunajska glasba, 22.45 Zbor in orgle — Stockholm: 19.50 Kabaret, 20.45 Zborovski koncert — Oslo: 20.25 Orkestralni koncert, 22.15 Iz operet — Angleski National: 20 Plesna glasba, 20.45 Francoska glasba, 22.20 Orkester in zbor, 23 Radijska revija, 24 Plesna glasba — London: 19 Laha glasba, 19.40 Kino orgle, 20.30 Plošče, 21 Variete, 21.30 Vojaška godba, 23.25 Plesna glasba — Wales: 19.20 Laha glasba, 20.45 Zabavni koncert, 21.25 Vokalni koncert — Škotska: 21.30 Škotska plesna glasba — Athlone: 20 Božična fantazija, 20.40 Nemške in angleške božične pesni.

Lojzek piše pismo Božičku.

S 13 leti akademičarka

Sem pa tja se kje res rodi otrok, ki po pravici zbuzja trdnjavi svojih izrednih sposobnosti nemalo začudenje. Eden takšnih je prav gotovo tudi Joanna Xenos, ki se je kljub svojim, komaj 13 letom, že lahko vpisala na univerzo.

Ta otrok — saj ga vendar smemo še tako imenovati, četudi je že prestopil prag visoke šole — se lahko ponaša s tem edinstvenim uspehom, da je končal vse razrede ljudske šole v dveh letih in dveh mesecih. Dekle je nenavadno nadarjeno in poleg tega tudi od sile pridno. Takoj po končani ljudski šoli se je Joanna vpisala na gimnazijo, ki jo je v štirih letih vso dovršila, in še celo z najboljšim uspehom. Letos se je za svoj 13. rojstni dan vpisala na univerzo v Chikago. Joanna Xenos je najmlajša slušateljica, kar je bilo kdaj vpisanih na tej visoki šoli. Posvetila se je študiju kemije. Pravijo, da je univerzitetne profesorje že takoj pri prvem srečanju, to se pravi, po prvih odgovorih, toliko presenetila s svojim znanjem, da ji najboljša diploma tudi na univerzi več ne uide. Če se to poročilo na poti preko velike službe le ni preveč napilo vlage, ima Amerika res velike otroke...

Gospa: »Kje si se pa naučil rabiti tako grde izraze?«

Gospod: »Pri Shakespearju!«

Gospa: »Glej, da mi ne hodiš več v njegovo družbo!«

M. Jacoby - R. Leigh:

Poročnik indijske brigade

77

»Sire, zdaj je vrsta na meni...«

Polkovnik mu ni na te besede odgovoril. Okleval je. Vickers je bil njegov najboljši častnik. Če zdaj izgubi še njega?

Geoffrey je čakal njegovega sklepa. Nekdo je moral v Loharo. Zdaj je ta pot postala dosti nevarnejša, ker so bili Suristanci zaradi streljanja opozorjeni, da Angleži poskušajo priti iz trdnjave in se splaziti do Lohare po pomoč. Zato se je Vickersu zdelo, da ne bo zdaj več tako lahko priti do čolnov.

Premišljal je, potem pa se je odločil, da se bo preoblekel v Indijca in kljub vsemu šel.

Ta svoj sklep je povedal tudi Campbellu, toda poveljnik se je še vedno obotavljal.

»Sire, moram takoj na pot! Saj se mi ne bo nič zgodilo! Ne smemo izgubljati časa!«

Campbell ga je hvaležno pogledal, potem pa mu je stisnil roko:

»Pojdite, Vickers!«

Prevzela ga je ginjenost, da mu ni več mogel gledati v oči in se je naglo obrnil.

Prav tedaj, ko je Vickers hotel oditi in se pripraviti na pot, se je spet zaslislalo streljanje. Iz daljave je donelo zamolklo udarjanje na bobne.

Vickers je obstal na pragu barake.

»Zdaj ne morete več nikamor, prepozno je. Zdaj bodo Suristanci spet napadli...«

V barakah je spet vse oživilo. Blizina nevarnosti je v ljudi prinesla novega življenja. Celotna ranjenci so se vzdigovali s svojih ležišč in prijemali za puške.

Zenske so se stiskale v kote.

Čez čas je zamolklo bobnanje, ki je prihajalo do njih iz nočne

daljave, prenehalo. Vsepovsod je zavladala mrtva tišina.

Campbell je stopil k Vickersu.

Geoffrey je gledal skozi založeno in zavarovano okno, tako da ni videl poveljnika, ki je prišel do njega. Šele, ko ga je Campbell nagovoril, se je obrnil.

Polkovnik mu je dejal:

»Vse se mi tako zdi, da Suristanci vendarle ne bodo zdaj napadli trdnjave.«

Prav ta trenutek se je spet oglasilo bobnanje iz daljave... Ni bilo nič bližje kakor poprej.

Campbell je zamišljeno popravil svoje prejšnje besede:

»Ali pa bodo le naskočili. Res je, da vi zdaj ne morete oditi iz trdnjave za nobeno ceno!«

Geoffrey mu je ves nemiren dejal:

»Ne bodo napadli. Zdaj je zadnji čas, da krenem na pot!«

»Hočete nas samo prestrašiti! To je njihov bojni načrt: najprej skušajo nasprotnika izmučiti duševno. Dobro vedo, kako to bobnanje ubijajoče učinkuje na naše vojake!«

Nastopil je molk, ki ga je spet presekala polkovnik:

»Morda ne bodo napadli... toda jaz vas zdaj ne morem pustiti od sebe —«

Vickers je hotel nekaj ugovarjati, toda Campbell mu je odrezal besedo:

»Vickers, vi ostanete tu! Randallu se je morda vendarle posrečilo pobegniti v čolnu!... Do jutra moramo vzdržati in to noč mi je sleherni vojak potreben!«

Vickers je skomizgnil z rameni.

To moreče, zamolklo bobnanje je trajalo ure in ure. Polagoma so se ga ljudje navadili. Pol jih je spalo, drugi pa so bili pripravljeni in so ob oknih čakali morebitnega napada.

Oblaki so se razbežali. Mesečina je zdaj pošasto jasno

osvetljevala zidove dvorišč in gomile trupel. Zdaj, ko je bilo nebo docela jasno, Suristanci zatrdno ne bodo več napadli, ker bi dajali v mesečini Angležem predobro in previden cilj.

Bobnanje se je oglasilo zdaj močnejše, zdaj šibkeje, v nenakih razmakih.

Ure so minevale. Mesec je vse bolj bledele...

Vickers je zadremal sede ob oknu. Tudi njegovih moči je bilo konec. Moral se je oddahnuti za nov boj, ki bi lahko izbruhnil sleherni trenutek.

Zrak je bil zaduščen in smrad od trupel je postal močnejši in močnejši. Zdaj pa zdaj je Geoffreya prebudilo bobnanje...

Kadar je zaslišal bobnen, se je zdrzil in planil pokoncu. Hotel je oditi do barake, kjer je bila Elizabeta, a se je brž premislil. Niti malo ni bil sposoben, da bil bil zdaj mogel koga tolažiti. Kje naj bi pomagal njej! Ni mogel! Ni mogel je tolažiti!...

Cim trudnejši je bil, tem bolj sta ga zapuščala pogum in upanje. Cutil je strašno trudnost... Spati in se nikdar več ne prebuditi!... To je bila v teh urah glavna in edina misel, ki ga je prevzemala...

Napol v snu, napol čuje je prebil noč ob oknu, ne da bi se v nemirnem polspanju kaj oddahnil...

Polkovnik Campbell je pred jutrom še enkrat obšel vse barake. Njegova mirna in samozavestna postava je vlivala voljakom v srce nekako divjo odločnost in pogum.

Ko je hodil mimo vojakov, se jih veliko sploh ni prebudilo. Zdelo se je, da sanjajo težke sanje, iz katerih se ne marajo prebuditi, ker bi prebujenje zanje pomenilo smrt...

Ponoči je prišel k polkovniku Campbellu poročnik Pearson ter ga prosil, naj ga pusti v Loharo, ker je slišal, da je Randall padel...

Campbell mu je dejal z odločnim glasom:

»Neumnost! Randall je zdaj gotovo že prišel v Loharo. Vrnite se k svojim ljudem!«

Pearson je pozdravil in šel.

Ze se je dani, ko se je Vickers prebudil iz zmedenega spanja. Pogledal je skozi okno: zidovi v trdnjavi so bili pusti kakor v mestu, v katerem je divjala kuga. Vse je bilo pošastno sivo, samo daleč na vzhodu je bilo slutiti prvo zarjo od solnca, ki je lezlo na obzorje.